

Deslușind KDSK

(Alias „Odă lui Kandinsky” sau „Deconstruind KanDinSKy”)

Un proiect de scurtmetraj documentar regizat, scris și animat de Dana Darie

Rezumat

Acest film de animație explică evoluția picturii lui Kandinsky spre abstract, prin izolarea unor teme recurente și studierea progresiei în timp acestora. Cunoscut ca un inițiator al artei abstracte, Kandinsky și-a urmat vocația artistică în ciuda tulburărilor din viața personală. Având un caracter documentar, acest film oferă detalii despre viața profesională și personală a lui Kandinsky pentru o mai bună înțelegere a vieții artistului.

Fisa tehnica

Durata: 5 minute 18 secunde

Format: 1920 / 1080

Limba: engleza cu subtitrare în română

Tehnica de animație: secvențe de imagini realizate prin pictura cu un strat subțire de plastilină în stil *stop-motion* și secvențe de *rotoscopie*.

Inspirație

Ideea acestui proiect a fost declanșată de un studiu despre arta abstractă. Punctul de plecare a fost articolul lui Jean-Marie Floch „Kandinsky: semiologia unui discurs plastic non-figurativ”. Temele prezentate în procesul creativ al pictorului sunt greu de descoperit folosind doar textul lui Jean-Marie Floch. Intenționat sau nu, misterul este prezent în multe dintre picturile lui Kandinsky. Studiile semiotice sunt necesare pentru înțelegerea unora dintre picturile sale figurative. Pentru a descifra simbolurile recurente din operele artistului, este necesar să fi văzut și înțeles lucrările anterioare. Citind articolul lui Jean-Marie Floch, mi-am pus întrebarea „de ce nu există încă o modalitate mai simplă, vizuală, de a explica simbolurile și evoluția lor în pictura lui Kandinsky?” Fiind intrigată de această enigmă, am decis să propun o animație care să servească drept dicționar explicativ al picturii figurative a lui Kandinsky. Acest proiect ar putea fi folosit ca un sistem de descifrare a simbolurilor și compozițiilor picturilor lui Kandinsky. Propunând acest sistem altor artiști, ofer un punct de plecare pentru proiecte similare.

Despre Kandinsky

Vassili Kandinsky este considerat unul dintre pionierii picturii abstracte. Pe de altă parte, înainte de a ajunge la pictura pur abstractă, el a folosit diferite mișcări artistice, inclusiv expresionismul, constructivismul, simbolismul și impresionismul, fără a adera neapărat la o anumită școală. Opera sa s-a schimbat și a evoluat de-a lungul carierei artistice, dar, mai presus de toate, găsim câteva elemente constante.

Kandinsky considera că pictorul este un șaman care zămislește legătura între lumea materială și tărâmul spiritual.

Profesor de arte, Kandinsky a fost, de asemenea, dedicat explicării culorii, formei și compoziției prin dezvoltarea teoriei sale despre pictură pe care a aplicat-o continuu în opera sa. Cu cele două cărți ale sale, „Spiritualele în artă și în pictură în special” și „Punct și linie în plan”, a contribuit la evoluția picturii din vremurile sale.

Kandinsky a fost abandonat de mama sa. Fără să se fi destăinuit despre respectiva traumă, găsim urme ale acestei drame în opera sa. Ea fiind originară din Moscova, acest oraș întruchipează în picturi caracteristicile mamei sale.

Consider că mai multe incidente din viața lui personală ar putea fi avut repercusiuni asupra dezvoltării demersului său artistic. Printre acestea, reorientarea tardivă a carierei în jurul vârstei de 30 de ani pentru a deveni pictor, plecarea din Rusia în Germania, despărțirea de partenera sa din cauza unei aventuri extraconjugale cu studenta sa Gabrielle Münter, căsătoria cu Nina care era cu peste 30 de ani mai tânără decât el, condițiile precare din timpul Primului Război Mondial și stingerea din viață a copilului său la vârsta de doar doi ani.

Kandinsky era aparent un conformist, dar frământările sale interioare l-au împins să-și depășească propriile limite. Găsesc ca rezonoz cu el, poate din cauza constantei căutări de sine, a condiției sale de imigrant, a setei de introspecție și a capacității de a se reinventa. De asemenea, îl găsesc foarte subversiv, ceea ce mă determină să încerc să studiez impactul artei lui Kandinsky în timpul zilelor noastre. Cred că ar fi mai îndrăgit de actuala generație dacă ar putea fi descoperit mai rapid și într-o manieră mai accesibilă.

Procesare cinematografică

Am ales trei teme recurente din picturile lui Kandinsky: cavalerul calare pe cal, îngerul și sfântul. Le-am metamorfozat în ordine cronologică pentru a arăta trecerea spre figurativ. Prin aceste metamorfoze, nu numai că este ușor de înțeles schimbarea stilului, ci și de observat elementele constante ale picturii lui Kandinsky precum folosirea culorii în compoziții.

Fără comentarii, este dificil de înțeles toate detaliile pe care le-am descoperit în timp ce încercam să-l deslușesc pe Kandinsky. De aceea am introdus o narațiune cu scopul de a explica ceea ce este ilustrat în animație.

În cele din urmă, în film sunt tratate și alte elemente iconice ale lucrărilor sale, precum potopul, crucea, Moscova, cercul, etc., cu scopul de a îmbogăți înțelegerea simbolurilor folosite de artist. Astfel, acest proiect va deveni un limbaj vizual care ilustrează simboluri din pictura lui Kandinsky corespunzătoare următoarei grile:

Cavalerul călare	Îngerul	Sfântul	Moscova	Potopul	Cercul
					
					
					
					

Una dintre temele lui preferate au fost caii. Cavalerul călare este o metaforă a sufletului eliberat în transcendența pe care i-o acordă creativitatea. Kandinsky scria: „Calul își poartă călărețul cu vigoare și viteză, dar călărețul este cel care conduce calul. Talentul conduce artistul spre culmi înalte, dar artistul este cel care stăpânește talentul.”

Animând secvența cailor lui Kandinsky, am realizat că proporțiile lor nu sunt deloc realiste. Caii din picturile sale au picioare foarte lungi și pieptul țanțoș. Postura lor este, de asemenea, foarte exagerată.

În compozițiile clasice, timpul este reprezentat de la stânga la dreapta. Kandinsky folosește sensul opus pentru a ilustra introspecția emoțională. Astfel, caii care aleargă spre stânga sunt un simbol al analizei interioare pe care individul o poartă asupra sinelui. Obsesia lui pentru această analiză interioară ar putea fi explicată prin câteva evenimente semnificative din viața personală. Aflam că s-a despărțit de soția sa pentru o studentă, Gabrielle Munter, dar că nu s-a căsătorit cu ea, ci cu Nina, care era cu peste 30 de ani mai tânără decât el. Împreună au avut un copil care a murit la vârsta de 2 ani. Aceste detalii pot explica preocuparea pentru timp, mortalitate și sensului profund al existenței umane. Este greu de spus dacă arta a fost o terapie personală pentru Kandinsky în căutare răspunsurilor și a alinării tulburărilor emoționale, dar este sigur că temele spirituale ocupă un loc considerabil în arta sa. Chiar dacă viața lui a fost o lungă confruntare cu depresii și crize inter-relaționale, nu a încetat niciodată să se preocupe de arta să-și depășească propriile limite. Filozofia lui era că „un râu nu se lasă niciodată oprit din curgerea sa”.

Subiectele picturilor lui fiind în general de natură religioasă, o altă temă preferată este îngerul. În picturile sale, îngerii nu sunt copilașii efeminați cu obraji dolofan și aripioare pufoase specifici artei renașcentiste, ci mai degrabă figuri maiestuoase cu aripi victorioase întâlnite în arta bizantin-ortodoxă. Aceștia inspiră încredere prin fermitatea pe care o degajă. Legătura lor cu umanitatea este intimă. Sunt senini și lipsiți de senzualitate. Sunt simbol al inteligenței divine și al puterii cerești.

O altă temă care apare frecvent în picturile lui Kandinsky este sfântul. Acesta este înfățișat subțire și alungit, la fel ca în arta bizantin-ortodoxă. Dacă nu are un cerc de lumină deasupra capului, o corolă de culori luminoase și calde îi înconjoară partea superioară a corpului. Sfinții par a fi un semn mesianic al mântuirii prin pictură.

O altă temă religioasă frecventă este potopul care simbolizează judecata de apoi. Aceasta este animată în același stil ca temele anterioare, prin metamorfoze de la o pânză la alta.

Dintre reprezentările abstracte, cercul este forma preferată a lui Kandinsky. Singura diferență în tratarea animației formelor abstracte, în comparație cu metamorfozele temelor figurative, este perfecțiunea și claritatea formelor. Imaginile au un aspect mult mai bine definit, există mai multă regularitate în contururile figurilor.

Eu însămi am avut un sentiment de vinovăție considerând că dezvălui simbolurile pe care artistul a vrut probabil să le păstreze misterioase în picturile sale. Pe de altă parte, am decis să o fac pentru că ritmul vieții s-a accelerat în zilele noastre și acest tur rapid de cinci minute va înlocui studiarea articolelor de semiologie și va facilita cunoașterea mai accesibilă a artistului și înțelegerea operei sale care merită să fie cunoscută.

Mediumul utilizat în această animație este plastilina colorată. Avantajul acestui material este că facilitează combinarea culorilor pentru a crea nuanțe fine și maleabilitatea pentru anumite transformări și metamorfoze în animație. Această tehnică oferă detalii similare uleiului, acrilicului și acuarelei.

Tehnica constă în a picta direct sub camera digitală și a fotografia imaginea, apoi a o transforma și a o fotografia din nou pentru a crea următoarea imagine. Acești pași sunt reținuți pentru fiecare dintre imaginile din scurtmetraj. Procesul este simplu, intuitiv și permite improvizația în transformarea imaginii. Pentru majoritatea artiștilor care preferă creativitatea de moment, aceasta este o oportunitate excelentă de a exprima emoția instantanee și de a ilustra viziunea personală (sau colectivă) a subconștientului. Până acum, în activitatea mea artistică, interesul a fost să caut semnificațiile profunde care pot fi codificate în simboluri provenite din subconștient. Folosesc adesea metamorfoza în animațiile mele și am avut curiozitatea să o aplic într-un film cu caracter documentar, ceea ce, pentru mine, a reprezentat o nouă provocare.

Haosul pe care Kandinsky l-a adoptat în picturile sale este prezent și în animațiile mele. Kandinsky vorbește despre „necesitatea sa interioară”, termen pe care îl folosește în scrierile sale pentru a exprima motivația de a picta, stabilind un echilibru între umbră și lumină, favorizând mereu pe cea din urmă, și reușește aceasta acordând prioritate anumitor culori și nuanțe pe care le consideră esențiale. Am încercat să reproduc această tendință și în animațiile mele.

Mi-am propus să nu modific niciodată digital o imagine. Animând, am făcut ocazional erori, dar am decis că imperfecțiunile trebuie să facă parte din procesul meu creativ.

Am conceput filmul ca pe un monolog al lui Kandinsky care explică evoluția în picturile sale și vorbește despre viața sa personală și despre emoțiile sale. Revelația artistului ajuns la o vârstă coaptă este că, în cele din urmă, tot ce contează este dragostea.

Peste vocea actorului care joacă rolul lui Kandinsky, există două tipuri de ilustrații: animațiile metamorfozei picturilor sale și animații care ilustrează viața sa personală. Legăturile dintre cele două se realizează adesea prin metamorfoze continue.

Folosirea plastilinei mi-a permis să creez personaje cu siluete vagi și să transform nuanțe foarte luminoase în nuanțe terne (și invers) pentru a ilustra schimbările în starea emoțională a acestor personaje și pentru a transforma elementele dintr-un plan în altul.

Kandinsky asociază adesea opera sa cu compoziția muzicală. De fapt, picturile sale erau adesea numite „Improvizații”. Mai mult, Kandinsky folosește termeni muzicali în mai multe rânduri pentru a-și exprima ideile despre teoria artei. Am ținut cont de acest fapt atunci când am cerut compunerea muzicii pentru acest scurtmetrajul. Muzica are atonalități și o anumită aritmie. Este aproape abstractă și aceasta amintește de picturile lui Kandinsky.

Prin filmul meu, sper să ofer o versiune personală și poetică a vieții lui Kandinsky și o oportunitate de a transcende pentru câteva minute în acest univers.